

REDACTEUR **K. DE JONGE**

14 DECEMBER 1940 - No. 50 - 34e JAARGANG

DE FABRIEKSAARBEIDER

WEEKBLAD VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VAN FABRIEKSAARBEIDERS(STER)

AANGESLOTEN BIJ HET N.V.V. — REDACTIE EN ADMINISTRATIE: SARPHATISTRAAT 75, AMSTERDAM — TELEFOON 53792

De
Glasblazer

DE ALCOPIER

ORDENING VAN HET BEDRIJFSLEVEN

De leiding van de vakbeweging toonde de laatste 20 jaar sterke belangstelling voor het vraagstuk van de ordening van het bedrijfsleven. Wij mogen veilig zeggen, dat men dit probleem van de allereerste orde achtte.

Onze organisatie maakte daarop geen uitzondering. Integendeel, door de positie van onze Vereniging, staande midden in het industriële leven, waren wij menigmaal genoodzaakt meer dan gewone aandacht aan het vraagstuk van de ordening, aan het probleem van sociaal-economische samenwerking in verschillende takken van nijverheid te schenken.

Wij herinneren in dit verband aan onze actie in de baksteenindustrie met betrekking tot het Rood-contract, aan ons ijveren voor verbindend-verklaring van een ondernemersovereenkomst in deze industrie en de verbindendverklaring van de collectieve arbeidsovereenkomst in deze en tal van andere bedrijfstakken. Wij herinneren voorts aan de sterke aandring, uitgeoefend door onze organisatie in de stocartonindustrie, waardoor mede een voortreffelijke economische samenwerking tussen de producenten onderling tot stand kwam, welke op haar beurt verstrekkende sociale verbetering van de positie der arbeiders in deze industrie mogelijk maakte.

Deze activiteit had in het algemeen tot richtsnoer bevordering van de volkswelvaart en bevatte als zodanig de kiemen en grondslagen van een grote sociaal-economische orderingsgedachte. Zij zou haar bekroning vinden in een wettelijke regeling, steunende op de reeds in 1922 grondwettelijk tot stand gekomen voorschriften en op de in 1933 tot stand gekomen Bedrijfsradenwet.

Ofschoon het tot stand komen van bedrijfsraden ingevolge genoemde wet niet erg vlotte, was de toenemende instelling van bedrijfsraden, ook in de industrieën behorende tot ons werkterrein, te voorzien.

De verordenende bevoegdheid van deze instanties op sociaal-economisch gebied zou zeker in deze tijden een grote kans kunnen krijgen. De sociaal-economische opbouw met als doelstelling bestaanszekerheid voor onderneming en arbeiders en een behoorlijk bestaanspeil voor allen zou, naar onze sterke overtuiging, met dit streven worden bevorderd.

Het behoeft daarom geen betoog, dat wij ons aanvankelijk verheugden in het besluit van den secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, verschenen in het Verordeningblad van 12 November 1940, betreffende de opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven.

In artikel 1 lezen we daaromtrent het volgende: „(1) De secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart vaardigt de voorschriften uit en treft de maatregelen, welke voor de opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven nodig zijn.

(2) Voor zover tot dit doel bedrijfsorganisaties worden opgericht, erkend, ontbonden of verenigd en het daarbij organisaties van ondernemingen betreft, waarvoor het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart niet of niet uitsluitend bevoegd is, neemt de secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn maatregelen in overeenstemming met den secretaris-generaal van het bevoegde Departement.”

Bij dit besluit behoren een tweetal uitvoeringsbesluiten.

Het eerste bepaalt, dat er een commissie wordt ingesteld, welke verstrekkende bevoegdheden krijgt.

Deze commissie heeft tot taak alle voorbereidende maatregelen te treffen, geschikt en nodig om een zelfstandige organisatie van het bedrijfsleven op te bouwen.

Zij is, volgens artikel 2 van het eerste uitvoeringsbesluit, bevoegd om bedrijfsorganisaties als de uitsluitende vertegenwoordiging van een bedrijfstak in te stellen of te erkennen en tevens om te bepalen voor welk gebied van het bedrijfsleven zij gelden.

Ze is bevoegd om bedrijfsorganisaties te ontbinden of te verenigen en voorts om statuten te wijzigen en aan te vullen en functionarissen aan te stellen en te ontslaan.

Ze is tevens bevoegd om het lidmaatschap voor ondernemers en ondernemingen verplicht te

stellen.

Deze verstrekkende bevoegdheden reiken aanzienlijk verder dan de voorschriften, vervat in de Bedrijfsradenwet.

Een bedrijfsraad ingevolge de Bedrijfsradenwet kan alleen tot stand komen door samenwerking en met goedvinden van de werkgevers en de werknemersorganisaties in een bepaalde bedrijfstak.

Enig recht tot dwingend ingrijpen inzake de instelling van deze organen had de wetgevende macht aan de uitvoerende niet gegeven.

Ingevolge een tweede uitvoeringsbesluit wordt in artikel 1 bepaald, dat voor het bedrijfsleven naar de aard der bedrijven bedrijfsorganisaties worden ingesteld of erkend.

Practisch komt het hierop neer, dat voorlopig zes bedrijfsorganisaties zullen worden gevormd; n.l. voor de industrie, het ambacht, de handel, het bankwezen, het verzekeringswezen en het verkeerswezen.

Deze centrale organisaties worden weer onderverdeeld in hoofdgroepen en, indien nodig, in vakgroepen.

Verder is een mededeling verschenen van de reeds inmiddels ingestelde organisatiecommissie, dat bestaande plannen inzake stichting van concentraties of organisaties in het bedrijfsleven blijven rusten, terwijl de bestaande organisaties en haar besturen voorlopig hun werkzaamheden mogen voortzetten.

Hoewel een en ander afwijkt van de tot nog toe gevolgde gedragslijn op het gebied van het bedrijfsleven, zouden wij ons er wel mee kunnen verzoenen, ware het niet, dat er o.i. een belangrijk element ontbreekt in de nieuwe besluiten.

In het besluit van den secretaris-generaal en in de daaropvolgende uitvoeringsbesluiten toch wordt niet gerept van het deelnemen der arbeiders-vakverenigingen aan deze organisatorische opbouw van het bedrijfsleven.

Ofschoon ons alles nog niet volkomen duidelijk is, mag wel reeds geconcludeerd worden, dat deze besluiten niet in overeenstemming zijn met de geest van ons bedrijfsradensysteem. De nodig geachte samenwerking op sociaal-economische grondslag van producenten, arbeiders en consumenten, volgens onze wetgeving mogelijk en door vele richtingen in het openbare en vakverenigingsleven gewenst, wordt met dit systeem niet gevolgd.

Waarom? Daarom!

Propaganda voor je vakbond? Als men hierover durft te schrijven is men als aanhanger van een zekere richting aangewezen. Wat kan een mens toch veranderen.

Laten wij die kameraden kalmeren en hun het voorbeeld geven, dat wij in het geheel niet schuw zijn. En waarom zou men dat ook zijn? Is onze gehele strijd niet geweest, vechten met de werkgevers en onze tegenstanders en zijn wij daardoor niet groot en sterk geworden?

Was onze arbeidersbeweging zo groot geworden, als wij niet alle ongeoorloofde aanvallen niet alleen weerstaan maar ook weerlegd hadden? Wij kunnen ons nog steeds er op beroemen, dat altijd onze strijd is geweest verheffing van de arbeidersklasse en om dat doel te bereiken, steeds de grootst mogelijke eenheid hebben bepleit. Nu doet zich een eigenaardig geval voor!

Er heeft bestaan een Arbeidsfront! Het zal ongeveer 7 weken geleden zijn, dat de Arbeidsfronters van hun leider opdracht hebben gekregen, zich als lid van de bij het N.V.V. aangesloten vakbonden te melden. Direct na de bekendmaking in de pers, werden wij, naar aanleiding van deze opdracht onderhouden door enkele Arbeidsfronters, die op dat moment zeer enthousiast waren, want nu was het leger van de arbeid aanmerkelijk uitgebreid.

Vol verwachting klopte ons hart, doch veel verwachtingen hadden wij niet, gehoord de vele open aanmerkingen op de moderne Vakbeweging. Al spoedig bleek, dat de opdracht van hun leider niet zo spontaan werd uitgevoerd en dat de verwachting, dat ons N.V.V. in één slag duizenden leden meer zou tellen niet bewaarheid is geworden.

De houding der Arbeidsfronters was ons reeds bekend, omdat de financiële offervaardigheid der N.V.V.-leden hun belangstelling niet had.

Het lijkt ons daarom, dat naar aard en wezen het systeem, dat in genoemde besluiten tot uiting komt, op dit punt niet strookt met wat in Nederland was gegroeid en verder kon groeien.

Het moet, dunkt ons, allen, die een sociaal-economische opbouw volgens de reeds getrokken en gevolgde richtlijnen voorstonden, teleurstellen, dat het in deze richting gaat.

Het zal, dunkt ons, ook de grote kern van onze besturen en leden, die zich voor dit probleem interesseerden, allesbehalve aangenaam treffen. Men was in veel bedrijven reeds gewend geraakt om te denken en te handelen volgens het woord van een grote figuur, welke het bedrijfsleven door en door kende en die eens schreef: „De ziel van de arbeid is de verantwoordelijkheid”.

Verantwoordelijkheid kennen en verantwoordelijkheid dragen, ziedaar datgene, dat de arbeiders vroeger in het bedrijfsleven niet kenden, niet mochten kennen. Ze waren louter verlengstuk van de machine.

Mede verantwoordelijk zijn, medezeggenschap hebben en op de duur mede beslissen over wat in het belang van de volkswelvaart is, achten allen, die midden in het bedrijfsleven hebben gestaan, en nog staan, een der grote culturele waarden van deze tijd.

Hoevelen onzer heeft het vroeger niet gepijnigd in het bedrijf, het gevoel te hebben weerloos en rechteloos te zijn.

Hoevelen hebben, na deze fase te zijn gepasseerd, gevoeld en doorzien de noodzaak om het bedrijf als een gemeenschapszaak te zien.

Wij achten het niet in overeenstemming met de geest van deze tijd, dat de arbeidersklasse middels haar organen, de vakverenigingen, niet worden ingeschakeld in deze organisatorische opbouw van het bedrijfsleven.

Het sociale is niet van het economische en het economische niet van het sociale te scheiden. De vrije economie heeft haar tijd gehad.

De eis van sociaal-economische bemoeiing dringt steeds sterker op.

Daarbij de arbeiders en hun organen te passeren, lijkt ons niet in overeenstemming met wat een juiste sociaal-economische ordening behoort te zijn.

Het is mogelijk, dat wij de uitvoering der genomen besluiten verkeerd zien en dat men toch nog het voornemen heeft, de arbeiders-organisaties in te schakelen.

Wij zouden ons daarin ten eerste verheugen, omdat het o.i. een eis van rechtvaardigheid is. O.

Het zijn dan maar ook enkele, die het financiële offer wilden brengen en ook getoond hebben, dat zij tot de moderne vakbeweging willen behoren. Wij hebben nu echter gelezen, dat besloten is, hen die niet naar het N.V.V. willen gaan, in groepen bijeen te brengen, om zodoende een eigen arbeidersorganisatie in het leven te houden. Deze maatregel heeft ons zeer verwonderd. Daarbij komt nog, dat deze organisatie onder politieke invloed blijft staan, wat in strijd is met de verplichtingen, ons opgelegd, de politiek buiten de organisatie te houden. Met de vorming van genoemde groepen kunnen noch willen wij ons bemoeien, tenzij men zich met ons zou gaan bemoeien.

Kameraden, de propaganda voor het N.V.V., voor uw vakbond blijft zeer noodzakelijk.

Het vluchten daaruit is voor u zelf, maar ook in het algemeen ten eerste af te keuren.

Mede te strijden ten eerste om de grootst mogelijke eenheid te bewaren, maar ook te bevorderen, is nu, maar zeer zeker in de toekomst nodig. Waarom? Omdat groot werk onze moderne vakbeweging wacht.

Daarom zullen we alle krachten moeten behouden en versterken, om dat grote werk te kunnen verrichten.

Onze sociaal-economische strijd verlangt veel. Niet alleen het lidmaatschap zelf van uw vakbond, maar ook, dat een grote groep van die trouw gebleven kameraden zich beschikbaar stelt om er op uit te gaan en met de afzijdigen te spreken en hun mede te delen, dat zij terug moeten komen.

Ons ideaal is ook nu nog van kracht: *sociale economische rechtvaardigheid!*

Daarom kameraden, blijft paraat, doet mede aan huisbezoek.

Het N.V.V. moet groeien. Helpt dus mede uw vakbond, de Nederlandse Vereniging van Fabrieksarbeiders(sters) groter te maken!

M. J. GRIEP.

VERHOOGING VAN INKOMSTEN

Onze acties brengen verdere resultaten

Het is reeds weer enige weken geleden, dat we onze gebruikelijke lijst openbaar maakten, waarin aangegeven wordt, waar, bij wie en welke loonsverhogingen of duurtetoelagen zijn verkregen. Het uitblijven van het vervolg op de verkregen resultaten moet niet worden opgevat, als zou ons bestuur stilgezeten hebben. Het tegendeel is het geval! We zijn ijverig voortgegaan om, binnen het raam der bestaande verhoudingen, voor de fabrieksarbeiders op te treden. Nodig was dat stellig. De prijzen der levensmiddelen zijn blijven stijgen. Een verhoging der inkomsten, in welke vorm dan ook, was, is en blijft dringend noodzakelijk.

Wij achten ons dan ook gelukkig weer een aantal gevallen bekend te kunnen maken. We vervolgen dus met nummer:

1. N.V. Ned. Fabrik van Demyohns, Korfflessen Ballons, Tiel. Hier is de duurtetoelag van de arbeiders, die het minst verdienen, van 5 op 10 % gebracht.

2. Coöperatieve Vlasfabriek „Dinteloord“, Steenbergen. Aan het gehele personeel van 20 jaar en ouder is een duurtetoelag van 2 cent per uur, ingaande 18 November j.l., toegekend.

3. H. J. Haack's Betonfabriek, Assen. Aan deze onderneming hebben de gehuwden evenals de andere vrijgezellen f 1.— duurtetoelag ontvangen.

4. Papierfabriek „De Hoop“, firma Bos, v/h Huisman, te Eerbeek. Zaterdag 16 November werd aan de gehuwden f 20.— en aan de ongehuwden f 15.— gratificatie uitgekeerd. Ook de mensen aan de afdeling golfcarton ontvingen dezelfde gratificatie.

5. N.V. Exportpapierfabriek, Nijmegen. De directie van deze onderneming heeft aan haar arbeiders een gratificatie van een week loon uitbetaald.

6. N.V. Stoomververij en Chemische wasserij, v/h Hoeksema, Leeuwarden. Aan de gehuwden hier f 25.— en aan de ongehuwden f 15.— toegekend. De uitkering zal in twee termijnen geschieden.

7. N.V. Fabrik van Werktuigen voor de Zuivelindustrie v/h D. Woudstra & Zn., IJlst. Enige tijd geleden ontvingen hier de arbeiders een toeslag van f 10.—, terwijl de jongeren f 5.— ontvingen. De jongere, doch kostwinner, ontving eveneens f 10.—.

8. N.V. Emballagefabriek en Houthandel, Rotterdam. Aan deze onderneming wordt 10 % toeslag op de lonen verstrekt, terwijl voor de Zaterdag uur extra wordt betaald.

9. Westlandse Kistenfabrieken. Hier wordt bij een korte arbeidsduur van 36 uur per week aan de arbeiders van 21 jaar af een duurtetoelag van 10 % gegeven.

10. Berghuizer Papierfabriek, Heerde. In de week van 1 tot 5 October hebben de arbeiders aan deze fabriek een gratificatie gekregen; gehuwden en winstwinners ontvingen f 20.—. Ongehuwden en jongeren f 10.—. Dit komt ongeveer overeen met 10 % duurtetoelag.

11. N.V. Philips Gloeilampenfabrieken, Eindhoven. Verband met het feit, dat gebleken is, dat door het personeel er de voorkeur aan wordt gegeven om de huidige omstandigheden de duurtetoelag per week te ontvangen, inplaats van per maand, zoals tot nu toe, heeft de directie besloten, de bestaande maandelijks duurtetoelag met ingang van 4 November 1940 om te zetten in een wekelijkse. Bovendien is de bijslag voor gehuwden met 4 kinderen en voor gehuwden met 3 kinderen en meer kinderen nog enigszins verhoogd. De wekelijkse duurtetoelag zal bedragen:

Voor mannelijk personeel:	
Gehuwden van 14 t/m 17 jaar	f 0.25
„ „ 18 „ 20 „	„ 0.45
„ „ 21 „ 23 „	„ 0.65
„ „ 24 jaar en ouder	„ 0.90
Gehuwden zonder kinderen	
„ met 1 kind	„ 1.—
„ „ 2 kinderen	„ 1.20
„ „ 3 „	„ 1.35
„ „ 4 „	„ 1.50
„ „ 5 en meer kind.	„ 1.65
Voor vrouwelijk personeel:	
14 t/m 17 jaar	„ 0.25
18 „ 20 „	„ 0.35
21 jaar en ouder	„ 0.45

12. Voor te zorgen, dat over de maand November niet minder duurtetoelag zou worden ontvangen dan volgens de oude regeling, is op 22 November drie kwart van de maandelijks duurtetoelag uitbetaald. Op 29 November heeft dan de eerste uitbetaling van de wekelijkse duurtetoelag plaatsgevonden.

13. Toeslag bij verkort werken. Voorts besloot de directie om tot nader order aan de gehuwden (en aan de met gehuwden gelijkgestelde ongehuwde kostwinners), die korter werken dan het voor hen geldende normaal aantal werkuren, een extra toeslag te geven, afhankelijk van het aantal gewerkte uren en het aantal kinderen beneden 14 jaar, volgens onderstaande tabel.

14. Wanneer korter gewerkt wordt dan normaal:

15. Wanneer korter gewerkt wordt dan normaal:

	bij 5 en meer uren korter	bij 4 uren korter	bij 3 uren korter	bij 2 uren korter	bij 1 uur korter	bij 2 uren korter
zonder kinderen	p.w. f 0.50	f 0.40	f 0.30	f 0.20	f 0.10	
met 1 kind	„ „ 0.75	„ 0.60	„ 0.45	„ 0.30	„ 0.15	
met 2 kinderen	„ „ 1.—	„ 0.80	„ 0.60	„ 0.40	„ 0.20	
met 3 kinderen	„ „ 1.25	„ 1.—	„ 0.75	„ 0.50	„ 0.25	
met 4 kinderen	„ „ 1.50	„ 1.20	„ 0.90	„ 0.60	„ 0.30	
met 5 en m. kind.	„ „ 1.75	„ 1.40	„ 1.05	„ 0.70	„ 0.35	

16. Deze toeslag is ingegaan met de week van 4 t/m 9 November 1940.

17. 56. N.V. „Electro“ Zuur- en Waterstoffabriek, afd. Carbid, Amsterdam. Hier is een nieuwe loonregeling ingevoerd, waarbij de uurlonen van de voorlieden en arbeiders met 3 cent zijn verhoogd, terwijl bovendien een jeugdloonregeling is ingevoerd lopende van 18 jaar met 40 % tot 24 jaar met 90 % van een weekloon van 58 uur. Bovendien wordt de volgende duurtetoelag betaald: gehuwden f 1.—; 25 jaar en ouder f 1.—; 21 tot 25 jaar f 0.50 en 18 tot 21 jaar f 0.25.

18. 57. Lederfabrieken. De Federatie van Vereniging van Nederlandse Lederfabrikanten heeft aan haar leden een nieuwe loonregeling toegezonden, die neerkomt op een verhoogde betaling bij kortere arbeidsduur.

19. Deze regeling luidt als volgt: Indien de gehuwde arbeiders korter dan 48 uur werken, doch ten minste 40 uur, zal aan hen ten minste betaald worden zoveel malen het uurloon, opgenomen in de Collectieve Arbeidsovereenkomst, als zij werken.

20. Werken zij korter dan 40 uur, doch ten minste 32 uur, dan zal aan hen betaald worden ten minste 40 malen het uurloon, opgenomen in de C.A.O. Werken zij korter dan 32 uur, dan zal aan hen betaald worden ten minste zoveel malen uren als zij werken plus 8 x het loon, opgenomen in de C.A.O.

21. Voor de ongehuwde arbeiders geldt de navolgende regeling:

22. Werken zij 40 uur of meer, dan wordt aan hen betaald het aantal uren dat zij werken maal ten minste het in de C.A.O. opgenomen loon.

23. Werken zij korter dan 40 uur, dan wordt aan hen betaald het aantal uren dat zij werken plus 60 % van 8 uur, met een maximum van 40 uren.

24. Bovendien wordt aan degenen, aan wie ten hoogste 40 uur loon per week wordt uitbetaald, de volgende toeslag verleend: Gehuwden f 1.50; ongehuwden van 21—60 jaar f 1.—; ongehuwden van 19—21 jaar f 0.75 en ongehuwden van 16—19 jaar f 0.50 per week.

25. De bepaling dat de kindertoeslag ad f 0.75 betaald wordt, ook wanneer minder dan 48 uren gewerkt wordt, blijft gehandhaafd.

26. 58. N.V. Gloeilampenfabriek „Splendor“, Nijmegen. Deze directie heeft besloten de lonen van het gehuwde personeel boven 24½ jaar voor zover het langer dan 6 jaar bij de N.V. in dienst is van f 21.— per 48-urige werkweek + f 1.— maximum-

27. premie te brengen van f 23.— per 48-urige werkweek + f 1.— maximumpremie.

28. Hierdoor is derhalve een extra beloning voor langer dienstverband gegeven.

29. Met de opsomming van deze gevallen zijn wij nog lang niet aan 't eind van de bereikte resultaten. Er is nog veel meer bereikt. Men weet echter, dat de verhoging der lonen de goedkeuring behoeft van de Rijksbemiddelaar. Het wachten is dus op de beslissing van dit Rijksinstituut. Daarna zullen wij tot verdere publicatie overgaan.

30. Wij doen dat, eerstens om de fabrieksarbeiders te laten zien, dat onze Vereniging ook thans nog resultaten weet te bereiken, doch tweedens om werkgevers, die nog mochten aarzelen de hoog nodige verbetering in te voeren, aan te moedigen, dit nu wel heel spoedig te doen.

31. Inmiddels is er een nieuwe loonverordening uitgevaardigd. Hoewel het de bedoeling van die verordening is, dat de Staat het loonpeil beheerst, betekent zij geenszins, dat niet meer voor het verkrijgen van verbeteringen zou mogen worden opgetreden. De verordening verbiedt dit geenszins, doch stelt slechts bepaalde voorwaarden, terwijl de eindbeslissing bij de Rijksbemiddelaars blijft berusten. Wij stellen ons voor op deze verordening nog terug te komen.

32. Intussen hebben wij weer aan een groot aantal werkgevers besprekingen gevraagd en voorstellen gedaan. Wij hebben daarom goede hoop, spoedig verdere resultaten bekend te kunnen maken.

33. Wij weten dus wat ons te doen staat. Onze leden ook? Zo niet, dan zeggen wij het hen: werft zoveel mogelijk nieuwe leden. Het blijft ook nu nog waar: hoe groter onze invloed, hoe groter de resultaten.

Eindelijk

34. Lang gewacht en toch gekregen, zouden we kunnen zeggen over de verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst voor een bepaald deel van de Baksteenindustrie.

35. Deze verbindend-verklaring, reeds maanden en maanden geleden door alle organisaties van arbeiders en werkgevers gevraagd, is eindelijk door het Departement van Sociale Zaken goedgekeurd. In de Nederlandse Staatscourant van 20 November is de desbetreffende beschikking verschenen. De verbindend-verklaring is geschied voor het tijdvak van 2 December 1940 tot en met 31 Maart 1941.

36. Deze laatste datum is niet willekeurig gekozen, doch is het tijdstip, waarop de overeenkomst tussen de Vereniging Verbond van Baksteenfabrikanten en de drie fabrieksarbeidersbonden afloopt.

37. Wij merken reeds op, dat de verbindend-verklaring betrekking heeft op een bepaald deel van het land.

38. Dit gebied wordt omsloten door de grens der gemeente Heukelum, de provinciale grens van Gelderland met de provinciën Zuid-Holland en Utrecht, de grenzen der gemeenten Wijk bij Duurstede, Amerongen, Rhenen; Wageningen, Renkum, Arnhem, Rheden, Steenderen, Hummelo en Keppel, Doetinchem en Wisch, de landsgrens vanaf Dinxperlo tot en met Groesbeek, de provinciale grens van Gelderland met de provinciën Limburg, Noord-Brabant en Zuid-Holland, met dien verstande, dat ook de vorengenoemde gemeenten tot bedoeld gebied behoren.

39. De verbindend-verklaarde bepalingen zijn niet van toepassing op dakpannenfabrieken, welke steen produceren, uitsluitend als bijproduct van de fabricage van dakpannen.

40. Binnen het gebied, hierboven omschreven, gelden dus de bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst, die elk onzer leden-steenbakkers kent. Geen enkele werkgever mag dus lagere lonen betalen, of ten ongunste der arbeiders afwijken van de andere bepalingen.

41. Ieder moet er dus op letten, dat het contract nauwlettend wordt nageleefd. Het belang van allen brengt dit mee.

42. Wij zijn dus verheugd, dat de bindend-verklaring eindelijk is losgekomen. Binnenkort echter zullen we opnieuw met de werkgevers moeten gaan praten over de inhoud van het contract, dat vanaf 1 April 1941 zal gelden.

43. Steenbakkers opgelet! Ook hier geldt: één voor allen en allen voor één. Dat wil zeggen, dat alle steenfabrieksarbeiders als één man in de organisatie moeten komen.

44. Wil men daar gezamenlijk voor zorgen?

KUNSTGLASINDUSTRIE

de arbeider en zijn werk

DE GLASINDUSTRIE

in der oudste bedrijven der geschiedenis

Wanneer wij vol bewondering voor een vitrine staan, waarin kristalglaswerk is uitgesteld, dan genieten wij op van de kleuren en de volmaakte lijnen, die het glasproduct laat zien.

De zonnestraal doet het glas fonkelen als diamant en duizenden vlammen laten de facetten glanzen en schitteren, zodat het een lust is voor het oog.

De verzameling kristal en ander edel glas is mooi, werkelijk mooi. Het is vol van schoonheid! Het is vol van opvatting toevoegen, dat het glas nog niet zo oud is als de meesten daarvan, vooral anders, leiden dit af aan de smakeproducten, die in onze gezinnen glazen kasten sieren en de eenzijdige vormen van flessen, die in een vloerenproductie de machines verlaten.

De kunst is de kunst om glas te maken duizenden jaren oud. Gevonden worden in de monumenten van Egypte en Beni-Hassan, die omstreeks 3000 jaren vóór onze Christelijke telling gebouwd zijn, bewijzen, dat de Egyptenaren zeer ver in het glasblazen gevorderd waren.

De kunstmatige edelgesteenten werden ook al gemaakt en smukten de kamers van die tijd op.

In de Romeinse tijd was het glas bekend en lezen wij, dat Cicero erover vertelt als een van de grote dingen in die geschiedenisperiode. Het lag toen nog in de windselen van de ontwikkeling. Toevallige omstandigheden, geheel liggende buiten de kunst, die een smeltproces leidden, leidden nieuwe verrassingen op dit gebied naar voren en weer was het glas van glas een stapje vooruit.

De kunst van glasmaken kreeg een ere vlucht, toen de vaklieden van overzijde der Middellandse Zee, de Feniciërs, naar Rome kwamen om hun vak uit te oefenen.

Deze tijden van den bekenden Romeinse keizer Nero werden in de glasblazen kunstwerken gemaakt grote waarde.

De nieuwe vindingen bij de samentelling van het gemengd nammer zelfsprekend het maken van glas steeds grotere vlucht. Van de producten ging het naar de dierlijke verbruiksartikelen en kwam maken van venster-ruitjes al te meer naderbij.

In de middeleeuwen vinden wij glasblazen, waar spiegels en venster-ruitjes worden vervaardigd, wat zichzelf al van een geweldige vooruitgang getuigde. De musea getuigen de glaskunstenaars uit die tijd, waarbij wij alleen Venetië en Boheemen hebben te noemen om een aanwinst van de kunstproducten uit die tijd ons oog te toveren.

De tijd stormt voorbij en op de voet volgt hem de ontwikkeling. Het is de glasindustrie geweldig uitgegaan, waarbij in de eerste plaats gestreefd werd naar massaproductie en liefst zo volmaakt en zo goedkoop mogelijk.

Men kunnen gerust vaststellen, dat streven, waaraan honderden geslechten hun beste krachten hebben gegeven, is geslaagd.

Wij kijken naar de half- en automatische flessenmachines, de veldige vensterglasmachines, naar produceren van bouwstenen, glas-

wol en gloeilampen om daarvan overtuigd te zijn.

Jammer is, dat deze enorme, technische ontwikkeling met een ontscholing van de arbeid is gepaard gegaan en het handbedrijf in de verdrukking is gekomen. Voor enige tientallen jaren moest men daarvan de gevolgen vaststellen en wel het meest in de arbeidersgezinnen, waar de zin voor mooie en artistieke producten was afgestompt, doordat deze mensen dagelijks tien en meer uren in de tredmolen van het smakeloze massaproduct marcheerden, waarbij bovendien hun onvoldoende ontwikkeling een rem vormde, het mooie van de gaven der kunstenaars te zien en te waarderen.

Met de ontwikkeling van de moderne vakbeweging, en met haar de vele culturele instellingen, is hierin de laatste kwart eeuw verandering gekomen.

Langzaam aan leerden wij de arbeiders wat mooi is te waarderen en wij kunnen vaststellen, dat zulks niet zonder gevolg is gebleven.

Op velerlei terrein is dit in onze arbeidersgezinnen en die van meer goedge burgers vast te stellen, wat op een geestelijke ontwikkeling wijst, die de maatschappelijke vooruitgang zeker ten goede is gekomen en verder ten goede zal komen.

Als arbeidersbeweging mogen wij ons daarover stellig verheugen, omdat het een gevolg is van een rusteloos werken op het culturele terrein.

Wij menen ons wel te mogen veroorloven, even dit terrein te betreden, maar keren terug tot het glas. Als wij in 1910 ongeveer 50 glasfabrieken en inrichtingen voor glasbewerking in ons land zien, waar ongeveer 7230 arbeiders werkzaam zijn, dan weten wij daaronder een aantal, waar enkel het handbedrijf werd uitgeoefend, vooral wat betreft de z.g. mondgeblazen flessen.

Al deze fabrieken behoren tot het verleden. Dit betekent natuurlijk niet, dat er geen flessen meer in handbedrijf worden gemaakt, maar dit is maar een klein deel tegenover de miljoenenproductie van de machines. Het aantal vaklieden is ingeschrumpeld tot een klein ploegje. Veel lust, om het vak te leren, was er bij jongeren niet te vinden, temeer, daar de verdiensten aan de machine in het algemeen boven die in het handbedrijf uitgaan.

In de bedrijven, waar het tafelglas en de kunstvoorwerpen worden gemaakt, is een soortgelijk verschijnsel waar te nemen.

Reeds jaren geleden hebben wij er in de conferenties de aandacht op gevestigd, dat het aantal en de kwaliteit van de goede vaklieden langzaam, maar zeker, aan het afnemen was en deze toestand zich moest wreken. Gelukkig heeft men het zover niet laten komen.

De directie van de Verenigde Glasfabrieken, waaronder thans ook de Glasfabriek „Leerdam” ressorteert, heeft het aangedurfd een vakschool voor glasblazers-slijpers en etersers mede op te richten, waar jongelui worden geschoold in het edele vak. Dit wordt grondig gedaan door hen in allerlei leervakken, die hun algemene kennis ten goede komen, te bewaaren.

Om deze school te bezoeken, dient men eerst een onderzoek te ondergaan, waarbij moet blijken, dat men geestelijk en lichamelijk geschikt is om het zware werk, vooral van den blazer, te verrichten.

Van die vakschool hebben wij in dit nummer een aantal foto's geplaatst, die op een en ander een goed beeld geven.

Het initiatief van genoemde directie kunnen wij niet anders dan toejuichen en wij voegen daaraan toe, dat wij hopen, dat zulks niet beschaamd zal worden.

Het werk van den glasblazer is zwaar en afmattend door de hitte, waar-

in de arbeid wordt verricht. Het bed of wel het gemengd wordt met een gloeiende hitte van 1400 à 1500 gr. Celsius gesmolten, daarna gelouterd of wel afgekoeld tot een verwerkingswarmte van 1200 gr. Celsius.

De stropige massa wordt met kleine kluitjes of flinke klozen uit de oven gehaald naar gelang van het te maken product. Overal slaat een felle hitte uit, die kunstmatig wordt gekoeld, daar anders het werk zo goed als onmogelijk zou zijn.

Schalen, bokalen, Unica, bekens, vazen, prima laboratoriumglas, kelken, kookglas en veel andere waardevolle producten verlaten de nijvere en bekwame handen om ten slotte in de koeloven terecht te komen, waar in het begin een temperatuur heerst van 600 gr. Celsius om aan het einde daarvan af te zakken tot 30 à 40 gr. Celsius.

De politie-agent van de glasblazers, de sorteur, staat dan op zijn post om na te gaan, of er ook ongerechtigdheden zijn te vinden, die door hem worden verwijderd en naar de glaston verhuizen.

In de slijperij wordt het product op diverse wijzen veredeld vóór het in de verkoop gaat.

Wij hebben enkele onderdelen van de Glasfabriek „Leerdam”, waar

Gevulcaniseerde rubber

Honderd jaar geleden werd een uitvinding gedaan, die van ontzaglijke betekenis is geworden. In het jaar 1840 gelukte het namelijk aan Charles Goodyear, door toepassing van zwavel, de reeds waardevolle eigenschappen van rubber zodanig te vermeerderen, dat dit natuurproduct voor meer doeleinden kon worden gebruikt dan voorheen.

Goodyear was een eenvoudig man, die meer aandacht had voor zijn werk dan voor de toen reeds opgekomen begeerte om geld en roem te verwerven. Het was niet de begeerte, die hem bracht tot werken en volhouden.

Een merkwaardig voor gevoel bracht hem tot het denkbeeld, dat het mogelijk moest zijn, aan rubber dezelfde eigenschappen te geven als de dierenhuid. Deze laatste toch heeft weinig waarde, als zij niet tot leer „geloid” wordt. Hij zocht dus naar middelen, om de nadelen van rubber, n.l. broosheid bij lage en kleverigheid bij hoge temperatuur, weg te nemen.

Op de een of andere manier zou rubber dus geloid moeten worden, om een product te bereiden, dat evenals het leer voor meer doeleinden geschikt zou zijn dan de dierenhuid.

Een landgenoot van Goodyear, zekere Hayward, had reeds gevonden, dat de kleverigheid kon worden weggenomen door rubber met zwavel te bestrooien en aan het zonlicht bloot te stellen. De betekenis van deze vinding drong eerst tot hem door, toen hij merkte, dat met zwavel vermengde rubber op

grotendeels het handbedrijf wordt beoefend, even de revue laten passeren, maar er valt nog veel meer van te zeggen. Dit is ook begrijpelijk, daar op de „Leerdam” 1200 à 1300 mensen werkzaam zijn. Er zouden waarschijnlijk nog meer werklieden zijn, indien de oorlogsomstandigheden niet remmend waren opgetreden.

Nu nog een klein uitstapje naar Delft, waar de Verenigde Glasfabrieken glaswol vervaardigen.

Wol uit glas, het klinkt als een sprookje, maar het is waarheid. Zacht als zijde en onverwoestbaar is dit product, dat in hoofdzaak voor isolatiedoeleinden wordt gebruikt.

Bij de firma Vullingsh te Heeze wordt gesponnen glaszijde tot isolatieband verweven.

Zand, soda, menie, bruinsteen, kalk en veel chemische stoffen kennen wij in ons dagelijks leven als verbruiksartikelen, maar wij hebben daarbij nooit stilgestaan, dat een samenvoeging daarvan een product geeft, dat en als gebruiksartikel, en als kunstvoorwerp een grote rol in ons leven speelt.

Wanneer men in de gelegenheid is een collectie mooi glas te zien, verzuime men dit niet en geniete dan van de schoonheid, die daaruit straalt. F.J.

een warme kachelpaas niet smolt, doch de aanvankelijke vorm behield. Daaruit trok hij de conclusie, dat zwavel het smelten verhinderde en vermoedelijk moest hiermede dus ook de kleverigheid kunnen worden bestreden.

Na deze ervaring volgde een lange reeks van proefnemingen.

Vermenging van rubber met zwavel en verhitting met stoom bleek de beste methode te zijn om gelijkmatig broosheid en kleverigheid te doen verdwijnen.

Later is door gebruik van machines en nieuwe werkwijze het resultaat van deze „vulcanisatie” nog aanmerkelijk verbeterd.

De door Goodyear gelegde grondslagen zijn echter nog niet verlaten. Daarom heeft zijn naam na honderd jaar niet aan betekenis ingeboet. Dat Goodyear niet zelf de vruchten van zijn arbeid heeft mogen plukken is een beschikking van het onvermijdelijke noodlot. Anderen kwamen achter het geheim van zijn vinding en wisten zich de profijt te verzekeren. De patenten kwamen op hun naam en ook de baten bleven niet achterwege. Thans spreekt ieder van ge vulcaniseerde rubber, alsof het altijd bestaan heeft.

Van het oude „gomelastiek”, waarmee men potloodschriften kon uitwissen, is men gekomen tot het rubber van autobanden, waarmee thans dikwijls meer dan honderdduizend kilometer kan worden gereden.

We zouden ons de wereld zonder rubber niet meer kunnen denken.

De wonderstof Indium

Indium is het metaal met de grootste mogelijkheden, dat weker is dan lood, glanzender dan zilver, even duurzaam als goud en met bijvoegsels van andere metalen zeer hard wordt en veelvuldig is toe te passen. Indium kan in vele ertslagen gewonnen worden en is een oude Duitse ontdekking. In het jaar 1863 onderzocht de bijna onbekend gebleven Duitser Ferdinand Reich erts, dat gevonden werd bij Freiburg, om zijn bestanddelen vast te stellen.

Het was een zinkblende, een verbinding van ijzer, zink en zwavel. Maar nog een ander metaal kon daarin aanwezig zijn en dat wilde Reich onderzoeken. Daartoe maakte hij gebruik van de onderzoekingsmethode van den toen reeds beroemden Bunsen. De onderzoeker verhitte de zinkblende, die onderzocht moest worden. Daartoe stelde hij een ondoorzichtig scherm op met een kleine spleet, waardoor het licht heendrong. In de stralenbundel zette hij een glazen prisma en daarachter een scherm, dat het licht weer moest opvangen. Op dit scherm waren dan lichtende strepen in verschillende sterkten en kleuren te zien, naar gelang de soort stof, die het licht uitzond.

Zo kon Reich ook de gewone lijnen

van ijzer, zwavel en zink zien. Daarnaast dook echter een grote dubbele streep op, die van geen enkele van de tot dusver aan de scheikunde bekende stoffen afkomstig kon zijn. Maar... Reich was kleurenblind. Om zeker van zijn zaak te zijn, riep hij Theodor Richter, bekend als directeur van de Freiburger-Mijnhogeschool, erbij. Deze kon de ontdekking van een nieuwe stof bevestigen. De lijn, die in een donker indigo-blauw oplichtte, gaf het nieuwe metaal de naam van „Indium”.

Maar nog lag het indium verborgen in het zinkblende. Eerst vier jaren later kon Richter twee monsters laten zien van dit nieuwe metaal in de Franse Academie van Wetenschappen. Zij wogen 60 gram en moesten de „kleine” som van 160.000 mark opbrengen. Langzamerhand daalde de buitensporige hoge prijs van het indium. De Amerikaan William Murray liet in Arizona uit de daar aanwezige zinkertsen het indium winnen. En in 1936 bezat hij 6000 gram van dit zeldzame metaal. Op het ogenblik kost het indium nog slechts een duizendste van wat het in 1867 moest kosten. De tegenwoordige pogingen tonen duidelijk het grote toepassingsgebied van het indium, waar het goed zal voldoen en dure edele metalen voor een deel kan vervangen, zonder de waarde van de voorwerpen te ver-

de foto's:

1. Kon. Mr. Glasblazer. Bloos glas, careren en de voorvorm geven.

2. Blazen tot het juiste model. Koeloven voor kristal — Unica en vijf glas.

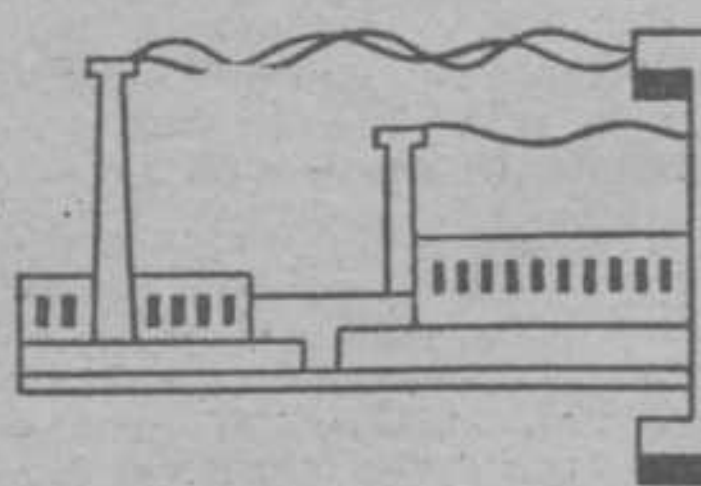
3. Sorteur aan de arbeid. Contrôle op de juiste hoogte en halswijdte.

4. Slijperij. Ons lid Th. van Gent aan het slijpen.

5. Etserslijper.

6. Slijperij. Verfspuiten door chablonen op 1 en 1/2 kristal.

7. Foto's: Emmy Andriesse.

Aardewerkindustrie

N.V. Kon. Delfts Aardewerfabriek
„De Porceleynse Fles" te Delft.

Wij hebben met de directie een bespreking gehad teneinde onder de ogen te zien of een verhoging van de duurtetoelag voor de arbeiders mogelijk is. De directie kon echter in verband met de huidige gang van zaken en de onzekere vooruitzichten tot geen andere conclusie komen, dat verzwaring van de vaste loonuitgaven niet mogelijk is. Wel heeft ze zich bereid verklaard de arbeiders tegemoet te komen door hun ook dit jaar voor Kerstmis een gratificatie te verstrekken en wel van f 15. per man voor hen, die 25 jaar of ouder en ook die, hoewel jonger, gehuwd zijn.

Verder $\frac{1}{2}$ van het standaard-weekloon voor de arbeiders, die jonger dan 25 jaar en ongehuwd zijn, een en ander voor arbeiders in vaste dienst.

Allerlei bedrijven

Firma C. Berserik, Glazenwasserij
te Den Haag.

Zo men weet hebben wij met de directies van de glazenwasserij-bedrijven in Den Haag collectieve contracten. Dit is echter met bovengenoemde firma nog niet het geval. Het spreekt vanzelf dat wij het op prijs stellen om ook met deze onderneming een dergelijke overeenkomst af te sluiten.

Het is ons inmiddels gebleken, dat deze directie tegen het afsluiten van een C.A.O. principieel niet afwijzend staat. Wij hebben ons dan ook met haar in verbanding gesteld teneinde in deze kwestie tot overeenstemming te komen.

Wij vertrouwen dat dit spoedig haar beslag zal krijgen.

N.V. „The Vitrite Works" te Middelburg.

In het begin van dit jaar is met deze directie reeds een uitvoerige correspondentie gevoerd, waarin onzerzijds zeer ernstig werd aangedrongen om de weekinkomens van de arbeiders te vermeerderen door het invoeren van een duurtetoelag.

Ons verzoek werd indertijd aangevuld door gegevens, ontleend aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, waaruit bleek, dat de indexcijfers zeer belangrijk waren gestegen.

Ondanks onze toen zeer ernstige betogen, heeft de directie aan het door ons gestelde verzoek niet voldaan. Wij hebben in een nieuwe brief de directie hieraan nog eens herinnerd en erop geattendeerd, dat hoewel momenteel geen officiële cijfers bekend zijn, het toch voor iedereen volkomen duidelijk is, dat de indexcijfers zich momenteel in sterk stijgende lijn bewegen. Het is dan ook volkomen begrijpelijk, dat ons vanuit de kring van dit personeel berichten bereiken, waaruit duidelijk spreekt, dat de situatie, waarin deze arbeiders verkeren, als gevolg van de verdere stijging van de kosten van het levensonderhoud, zeer is verslechterd.

Wij hebben dan ook namens de arbeiders de directie verzocht de toestand, waarin haar arbeiders verkeren, eens ernstig onder het oog te zien en te voldoen aan het sterke verlangen, dat onder hen leeft betreffende het verkrijgen van een duurtetoelag.

Uiteraard hebben wij ons bereid verklaard, zo mogelijk, dit verzoek mondeling toe te lichten, hoewel wij hierbij rekening moeten houden met het feit, dat voor een bezoek aan Zeeland een verblijfsvergunning nodig is.

N.V. Stijfsel- en Glucosefabriek „Sas van Gent",
te Sas van Gent.

Steunregeling voor de in dienst blijvende werkliden behorende tot de groep uurgelders:

Artikel 1. Onder deze regeling vallen de arbeiders, die tenminste een maand onafgebroken in dienst zijn.

Artikel 2. Aan de arbeiders, bedoeld in artikel 1, wordt vanaf 2 December 1940, met inachtneming van het bepaalde in de volgende artikelen, een uitkering verstrekt afhankelijk van hun uurloon, waarbij onderscheid wordt gemaakt in:

1. Ongehuwden niet-kostwinner.
2. Ongehuwden kostwinner.
3. Gehuwden zonder kinderen.
4. Gehuwden met kinderen.

Het bedrag der uitkering wordt bepaald overeenkomstig door de directie daarvoor vastgestelde regelen en zal bedragen voor de arbeiders behorende tot de categorie:

1. f 2.50 per week
2. f 3.50 " "
3. f 4.50 " "
4. f 5.50 " "

De uitbetaling van het ingevolge deze regeling uit te keren bedrag en die der lonen, geschiedt gelijktijdig.

Artikel 3. Indien een arbeider een uitkering geniet ingevolge de Ongevallenwet, Ziektewet of Invaliditeitswet, wordt het bedrag der uitkering vermindert met het bedrag der uitkering krachtens die wet.

Artikel 4. Deze steunregeling is gebaseerd op een werkweek van 24 uur. Bij langere duur der werkweek zal de uit te keren steun pro rata vermindert worden. Deze regeling kan te allen tijde gewijzigd en/of ingetrokken worden.

Artikel 5. De directie behoudt zich het recht voor om de uitkering ingevolge deze steunregeling niet te verlenen aan die werkliden, die de bepalingen van het Algemeen Fabrieksreglement en/of andere bijzondere reglementen op hen van toepassing, niet behoorlijk naleven.

Steunregeling voor ontslagen arbeiders.

De directie heeft ter kennis gebracht, dat zij, in verband met de buitengewoon moeilijke tijdsomstandigheden, besloten heeft aan de sinds 12 September j.l. ontslagen leden van het fabriekspersoneel een eenmalige uitkering te verlenen, volgens onderstaande regeling:

Artikel 1. Onder deze regeling vallen de arbeiders, welke ontslagen zijn volgens vergunning van den Directeur-Generaal van de Arbeid:

- d.d. 12 September 1940, Nr. 40402
- d.d. 18 November 1940, Nr. 58455
- d.d. 25 November 1940, Nr. 61054

Artikel 2. De eenmalige uitkering zal bedragen een bepaald percentage van één maand normaal loon, te rekenen vanaf de datum van het ontslag. Een maand normaal loon is gelijk aan 36 werkdagen van 8 uur per dag aan uurloon plus duurtetoelag.

Artikel 3. In mindering van het uit te keren bedrag zal komen het bedrag, dat de werknemer in de 26 werkdagen na datum van het ontslag heeft verdiend.

Artikel 4. De in artikel 2 genoemde percentages zijn:

1. Voor ongehuwden niet-kostwinner 25 %
2. Voor ongehuwden kostwinner 35 %
3. Voor gehuwden zonder kinderen 45 %
4. Voor gehuwden met kinderen 55 %

(Voorbeeld: Gehuwden met kind:
26 dagen $\times$ 8 uur $\times$ uurloon $\times$ 55 % vermindert met het in hetzelfde tijdvak elders verdiende loon.)

Artikel 5. Het tijdvak, waarover de uitkering zal worden verleend, zijn de 26 werkdagen, die volgen op de datum van het ontslag.

Artikel 6. Iedere onder deze steunregeling vallende werknemer is verzocht uiterlijk 5 Januari a.s. aan de fabriek (Afd. Personeel) een opgave te doen van het in de 26 werkdagen na het ontslag door hem elders genoten loon of toelage.

Beton- en cementindustrie

N.V. Schokindustrie te Zwijndrecht.

Zo men weet heeft de directie ons verzoek tot het verstrekken van een duurtetoelag afgewezen waarop wij ons opnieuw tot de directie hadden gewend en erop hebben gewezen, dat ons verzoek, in verband met de nog steeds stijgende kosten van het levensonderhoud toch alleszins redelijk is. De directie deelde ons in antwoord hierop mede, dat ze een soortgelijke voorziening heeft getroffen als bij de N.V. Schokbeton n.l. zij zal in de loop van de maand December in totaal één week extra loon uitkeren. Zij acht het dan ook niet nodig ons voor een bespreking te ontvangen, te meer, daar zij, aldus betoogde de directie, voor de arbeiders doet, wat zij in de huidige omstandigheden kan doen.

Uiteraard zal de mededeling van de directie om een soortgelijke voorziening te treffen als de N.V. Schokbeton bij de arbeiders met waardering worden ontvangen. Wij hebben de directie er echter op gewezen dat de N.V. Schokbeton in 1939 reeds 5 % duurtetoelag heeft toegepast, wat door bovengenoemde directie niet wordt gedaan. Bovendien heeft het ons teleurgesteld, dat zij ons niet wil ontvangen. Het is toch genoegzaam bekend, dat de regelingen van lonen en arbeidsvoorwaarden voornamelijk tot stand worden gebracht door overleg tussen werkgevers en werknemersorganisaties. Wij hebben er daarom nogmaals op aangedrongen om de vertegenwoordigers van de besturen van de samenwerkende organisaties wel een bespreking te willen toestaan.

Chemische industrie

Amsterdamse Superfosfaatfabriek
te Amsterdam.

Reeds enige tijd geleden hebben wij het bestuur van de A.W.V. om een bespreking gevraagd, naar aanleiding van aan ons medegedeelde klachten betreffende berekening van het loon.

Wij hebben nu in antwoord op een verzoek van de

A.W.V. een nadere uiteenzetting van deze klachten gegeven.

Zo hebben wij het bestuur van de A.W.V. medegedeeld, dat de arbeiders van de Amsterdamse Superfosfaatfabriek reeds geruime tijd werkzaamheden verrichten, waarvoor slechts het grondloon geldt. Hierdoor ontstaat een loonverlies, dat meest enkele guldens per week bedraagt. Indien niet het tarief gewerkt wordt, ontvangt men 48×45 cent + f 1.— toeslag is f 22.60 per week, hetgeen in verband met de zeer gestegen kosten van het levensonderhoud niet voldoende moet worden geacht.

Wellswaar is het tarief niet geheel verdwenen, doch is dit van te weinig invloed om het verschil dragelijk te kunnen maken.

Het is ons uiteraard bekend, dat de directie een regeling trof voor de loonbetaling bij korter werktijd. Destijds kon echter niet worden voorzien, dat de inkomens bovendien door sterke vermindering van het tariefwerk zouden dalen.

Nu dit nadeel aan de dag is getreden, hebben wij, dan ook het bestuur van de A.W.V. om een bespreking gevraagd, teneinde een en ander nader onder de ogen te zien.

Drankindustrie

Firma H. J. Phaff, Likeurstoken
Winschoten.

In antwoord op de diverse verzoeken, die wij de directie hebben gedaan, ontvingen wij van haar de mededeling, dat zij, wat betreft de vacantie, die met ingang van 1 Januari a.s. zal brengen op een volle week, dus 5½ werkdag, voor hen, die een jaar bij haar in dienst zijn.

Betreffende het afsluiten van een collectief contract deelt zij echter mee, dat zij hier niet voor voelt, daar de toestanden niet stabiel zijn.

Daardoor gevoelt ze ook niets voor een vaste loonverhoging. Wel heeft ze zich bereid verklaard als tegemoetkoming in de hogere kosten van het levensonderhoud, met Sint-Nicolaas aan het personeel een week loon extra uit te keren, met dien verstande, dat zij, die korter dan drie maanden bij haar in dienst zijn, de helft zullen ontvangen. Hiervoor is inmiddels de goedkeuring van het college van Rijksbemiddelaars verkregen.

Met belangstelling hebben wij van het bovenstaande kennis genomen. Voor deze verbetering hebben de arbeiders wel waardering, maar een en ander heeft toch niet ten volle bevredigd. Zij blijven er daarom ook op aandringen een regeling te treffen gaande de betaling bij overwerk, alsmede op doorvoering van een C.A.O.

Dit hebben wij opnieuw onder de aandacht van de directie gebracht en verzocht ons hierover wel een onderhoud te willen toestaan.

Melkproductenindustrie

N.V. „Hollandia", Hollandse fabriek van
melkproducten en voedingsmiddelen.

Wij hebben één dezer dagen met de bij ons aangestelde arbeiders van de fabriek te Bolsward vergaderd, waarbij o.a. de door de directie ontworpen wachtgeldregeling werd besproken.

Hiervan werd door de aanwezigen met voldoende kennis genomen. Uit de aard der zaak kwam daarbij de moeilijke positie van de onderneming ter sprake en ook de omstandigheden, waarin de arbeiders daardoor in de loop van de laatste maanden zijn komen te verkeren.

Vanzelfsprekend hebben de arbeiders oog voor de moeilijkheden, waarmede dit bedrijf te kampen heeft, doch ze voelden zich genoodzaakt er de aandacht op te vestigen, dat ze in de laatste tijd sedert de invoering van de 36-urige werkweek in hun levensonderhoud moeten trachten te voorzien met een weekinkomen van f 15.84. Dit is ongeveer 50 % meer van het weekinkomen, waarover ze in de gunstigste tijd in deze onderneming konden beschikken.

Wij hebben dit onder de aandacht van de directie gebracht, waarbij wij hebben opgemerkt, dat het niet noodzakelijk is te schetsen, welke gevolgen hieruit voor de gezinnen dezer arbeiders voortvloeien.

Wij hebben hierin aanleiding gevonden om er bij de directie op aan te dringen wel in ernstige overweging te willen nemen aan de arbeiders b.v. teke gelegenheid van Kerstmis, een uitkering ineens te verstrekken.

Wij vertrouwen, dat de directie met ons overtuigd zal zijn, dat de arbeiders door de beperking van de werktijd in dussdanige omstandigheden zijn geraakt, dat een dergelijke uitkering in de winter, daer een welkome aanvulling zou zijn van het tekort, aan zij thans lijden. Wij hebben dit verzoek met te meer vrijmoedigheid gedaan, aangezien de directie ook het verleden meer dan eens tot het verstrekken van een uitkering ineens is gekomen. Wij hebben ons bereid verklaard hierover een bespreking te willen houden.

N.V. Fabriek van Melkproducten
Verenigde Zuivelbereiders, Rotterdam.

Tussen de directie van deze onderneming en ons is een geschil gerezen inzake de interpretatie van de met haar afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst.

Er is n.l. indertijd een afwijkende loonregeling getroffen voor de periode, dat tot verkorting van de werktijd zou worden overgegaan.

Dit geschil is voorgelegd aan het College van Rijksbemiddelaars en in verband met de door dit College getroffen conclusie hebben wij ons opnieuw met de directie van bovengenoemde onderneming in verbanding gesteld, ten einde in gezamenlijk overleg naar een voor beide partijen bevredigende regeling te streven.

VAN DE AFDELINGEN

DELFT

Op zaterdag 1 December hield onze afdeling een ledenvergadering, waar F. C. Schrauwen de nieuwe toedeling in de moderne arbeidersbeweging besprak. Was in de zaal „Musica“ op meer bezoek gekomen. Wij hadden juist deze grote zaal gehoord, en mening, dat de grootste zaal van „Ons Huis“ klein zou zijn.

Schrauwen besprak de gebeurtenissen in onze beweging na 10 Mei 1940. De inleiding werd met belangstelling gevolgd.

Erin opgewekte en nuttige gedachtenwisseling volgde, waarbij verschillende wijzigingen, die hebben plaats gevonden, nog nader konden worden belicht.

Verder werd over verschillende verordeningen gesproken. Hierbij was voor Delft ook van belang, dat er een verordening was verschenen met betrekking tot de loonsverhogingen.

Inleider wees erop, dat de organisaties er in het leden in waren geslaagd voor de meeste Delftse fabrieken een redelijk loonpeil te bereiken en dit ook in deze tijd tot de Delftse fabrieksarbeiders te spreken.

Der leiding van het afdelingsbestuur zal nu alles het werk moeten worden gesteld om de afdeling alleen op peil te houden, maar zelfs het leden-uit te breiden.

Wij kan ook thans op succesvol werken van de organisatie worden gewezen.

Bestuur zal echter niet alles alleen kunnen doen. Het is noodzakelijk, dat de oude, beproefde werkwijze medewerkt. Komaan, vrienden, wij zijn blijven een leger, dat strijdt voor de nieuwe tijd. Laat uit de schuilkelders!

Wij kunnen alleen overwinnen, als wij erop uitgaan! Het lid zij thans meer dan ooit een soldaat in het strijd van de arbeid!

De correspondent.

HOORN

Ledenvergadering met onze districtsbestuurder van der Ent, waarin deze het onderwerp benadde. De nieuwe toestand in de moderne arbeidersbeweging heeft een zeer goed verloop gehad.

Opkomst was groter dan wij als regel gewend zijn. De inleiding volgde een geanimeerde discussie. Inleider werd aan het slot aangespoord tot een moderne vakbeweging trouw te blijven en een goede propaganda te voeren voor versterking der organisatie. Tot grote voldoening der aanwezigen door het afdelingsbestuur worden medegedeeld, na de gebeurtenissen op 10 Mei geen enkel lid de organisatie had bedankt, doch deze allen waren gebleven.

Afhandeling van nog enkele huishoudelijke zaken werd de vergadering door den voorzitter met woord van dank aan den inleider gesloten. Spreken af om de volgende ledenvergadering allen present te zijn.

De correspondent.

GROUDE

Bestuur heeft in een bestuursvergadering, welke werd bijgewoond door den districtsbestuurder, een tusschen tusschen vastgesteld. Verschillende punten van de afdeling te vergroten werden besproken. Hierbij is wel komen vast te staan, dat het van de propaganda op buitengewone moeiden stuit. Er zijn heel wat verschillende manieren om de leden van de organisatie op te wekken. Het lid van de arbeidersbeweging te zijn, en niet alleen te bewegen lid te worden en niet aan de kant te blijven staan.

Wij hebben met elkaar al die verschillende middelen eens onder de loupe genomen. Opnieuw werd vastgesteld, dat „het“ middel nog steeds is het proken woord van „man tot man“.

Bezoek dus! Dat dit werk wat moeilijker gaat onder normale omstandigheden, zal ieder die wel eens doet, ons toegeven. En dan, in Gouda is pikkedonker omdat de nachtverlichting is afgebroken. Niettemin... er wordt toch doorgewerkt.

Volgende programma is opgezet en met de uitwerking is een begin gemaakt:

Alle leden zullen worden opgezocht om hen bij de werkgroep in te lijven;

Bestuursvergaderingen zullen weer regelmatig worden gehouden;

Elke maand in de week zullen de beschikbare adressen van ongeorganiseerden door huisbezoek worden bereikt;

Alle ter beschikking gestelde propaganda-teksten zullen 500 stuks intensief worden verspreid;

Op een speciaal Gouds geschrift zal worden uitgeleverd aan ongeorganiseerden en leden.

Is een eenvoudig, maar naar ons inzicht doeltreffend plan. Onze afdeling is een van de oude burchten van de beweging. Wij zullen zowel het moreel als het aantal van de afdeling op peil houden en verhogen.

Wij danken, gebrek en duisternis, ondanks oorlog bezetting. Wij weten, dat trots alles de zon van socialisme zal opgaan. Eens komt een klare dag. Dit weten wij ondanks alles, met grote zekerheid.

Wij makkers, helpt mede deze dag voor te bereiden. Het is u zelf voor op deze dag.

Wij deel aan het werk van onze organisatie.

ONINGEN

Op zaterdag 11 November hielden we een ledenvergadering in Buurthuis. De opkomst kon beter, desondanks het een welbestede avond. Daar onze afdelingsbestuur werd tewerkgesteld was in Duitsland, waar hij zijn functie heeft neergelegd, opende onze

oud-voorzitter M. P. Jager de vergadering en memorieerde, dat we thans met nog slechts 3 bestuurders zitting hebben. Dat vindt zijn oorzaak hierin, dat een drietal in Duitsland tewerkgesteld is, één om huiselijke omstandigheden bedankt heeft en de thans nog zitting hebbende J. de Vries de laatste tijd wegens werkzaamheden niet aanwezig kan zijn en ook voorlopig zijn functie niet kan waarmaken. Toch heeft hij zich niet teruggetrokken en wil als nog in de toekomst als bestuurder optreden.

Hierna kregen we de ingekomen stukken, waaruit men kon beluisteren, dat het hoofdbestuur en vooral onze districtsbestuurder Timmerman nog voor 100% voor onze leden opkomen. Daarna de bespreking: aanvulling bestuur. Voor bestuurders gaven zich op H. Kuipers, B. J. Wijnands en A. J. Wilbrink. N. Knorren liet zich kandidaat stellen voor afdelingsvoorzitter. Allen werden gekozen, zodat het afdelingsbestuur thans weer voltallig is. Van de rondvraag werd goed gebruik gemaakt, wat tevens zeer leerzaam was. Hierna sloot M. P. Jager deze vergadering.

We willen de leden er nog even op attent maken, dat men klachten des Zaterdagmiddags van 3½-4½ uur bij het bestuur aanhangig kan maken in de zaal boven café „Eendracht“, Coehoornsingel 9, dus niet 's Zondags in de Bloemstraat 35a. Afgesproken? Op 1 Januari moeten al onze leden, die contributie-schuld hebben, die aanzuiveren, willen zij niet in moeilijkheden komen. Tevens worden de contributieboekjes gecontroleerd door den bode. Zorgt dus het boekje bij de hand te hebben.

Het bestuur.

HOORN

Kameraden! Zoals ge wel zult weten, heeft het N.V.V. en wel „Vreugde en Arbeid“, een tournee door het gehele land toegezegd, met dien verstande dat in de grote plaatsen van ons land een toneel- of muziekavond enz. zal worden gegeven.

Nu blijkt dat Hoorn hier ook voor in aanmerking komt; laten nu de leden zorgen, dat zij als één man allen naar de Parkzaal gaan, waar een avond van plezier wacht.

Er zal n.l. opgevoerd worden, het blijspel „Niet voor de poes“, door het toneelgezelschap „De Voortrekkers“, dat in ons land welbekend is. Dit voor de zeer lage prijs van 36 cent, alles inbegrepen.

Als ge nu de zorgen eens aan de kant wilt zetten in deze tijd; dan zal „Vreugde en Arbeid“ daar voor zorgen.

Komt dus allen Dinsdagavond 17 December om acht uur naar het „Park“. Zorgt dat gij op tijd zijt, want er zijn 600 plaatsen en de Bestuurdersbond telt minstens 800 leden.

Dus doet uw best. De kaarten zijn verkrijgbaar bij onze penningmeester, Venenlaan 194. Die het eerst komt, die het eerst maakt. Ook voor de huisgenoten!

Het bestuur.

HURWENEN

Zaterdag 30 November j.l. hield onze afdeling een ledenvergadering. Onze kamerad Oosterhuis van het hoofdbestuur was aanwezig en gaf een uiteenzetting over de duurtetoelag.

Verder werden er enkele vragen gesteld, welke door Oosterhuis werden beantwoord. Daarna ging men over tot bestuursverkiezing. Het bestuur werd als volgt gekozen: voorzitter: H. van der Stam; secretaris: S. Pelle; penningmeester: C. Pelle; 2e secretaris: Jh. van Santen; 2e penningmeester: Th. de Rulter.

De penningmeester.

MAURIK

De laatste tijd komt het nogal dikwijls voor, dat de leden beweren, dat onze vakbond toch niets meer is en toch niets meer kan doen voor de leden. De ervaring heeft echter bewezen, dat onze vakbond nog zeker zo veel voor de arbeiders kan doen als voorheen. Als de leden maar voor den dag komen met hun grieven en klachten en niet slechts klagen onder elkaar. Daar bereikt men niets mede. Zo werd er bijv. door de stokers een klacht ingediend bij het bestuur van de fabriek Maurik I, omdat ze de 7% verhoging nog niet uitbetaald hadden gekregen. Deze klacht werd doorgegeven aan onze vriend P. van der Ent. Deze bezocht den baas van de fabriek en kreeg weinig baat. Hij liet zich niet met een kluitje in het riet sturen en gaf deze klacht door. Het resultaat bleef niet lang uit, want Zaterdag 30 November is de 7% uitbetaald vanaf de eerste dag, dat de arbeiders gewerkt hebben en dat was zo ongeveer 26 weken geleden. Als de leden nu maar begrijpen, wat het contract aangeeft, en er wordt door den werkgever aan getornd, dan zal ons hoofdbestuur dit niet toelaten. Als de klachten maar opgegeven worden aan het bestuur.

Het bestuur.

NIJCKERK

Ondergetekenden verklaren kas en boeken over het 3e kwartaal in orde te hebben bevonden.

De controle-commissie:

G. van den Brink
T. van Beek
G. de Jong

NIJMEGEN

Er zijn enkele leden, gelukkig maar enkele, die van oordeel zijn, dat zij als gevolg van de veranderende omstandigheden zich de weelde kunnen veroorloven voor het lidmaatschap der organisatie te bedanken. Spreekt men daarover met hen, dan blijkt een zeker fatalisme hen te hebben bevangen en zijn ze wel zeer sterk onder de indruk gekomen van wat men

hen allemaal van de toestand heeft verteld.

De organisatie zou geen enkele betekenis meer hebben en zou voor de arbeiders niets meer kunnen doen.

In de praktijk blijkt het tegendeel.

Een ieder, die zo denkt, raden wij aan eens naar vriend Holl te gaan en hem te vragen, of hij inderdaad niets meer voor de leden kan doen.

Er zal dan blijken, dat hij het in deze tijd nog drukker heeft dan voorheen met het afdoen van allerlei kwesties, welke voor het ene lid van meer belang zijn dan voor het andere, doch voor het betreffende lid in elk geval van grote betekenis.

Intussen is uit de correspondentie van de vorige week wel gebleken, dat onze Vereniging ook voor de verschillende personen in de weer is.

Wij noemden de vakgroepen „Splendor“ en de Gloeilampenfabriek „Sol“, waar in het belang der leden zal worden opgetreden.

Voorts is door het afdelingsbestuur besloten om zeer binnenkort een vergadering te doen plaats vinden van het bestuur, de vakgroepsbesturen en vertrouwensmannen uit de diverse bedrijven, waar de propaganda en wat verder ter tafel zal komen, zal worden besproken.

Uit een en ander blijkt, dat in onze afdeling, rekening houdende met de voorschriften der bezettingsautoriteiten, het werk der organisatie gewoon doorgaat en een opgewekt en bruisend leven vertoont, zoals wij dat in de moderne vakbeweging gewoon zijn.

Er is vooral onder deze omstandigheden geen reden tot een fatalistische stemming, waardoor de belangen der leden stellig zouden worden geschaad, waarmee we maar zeggen willen, dat zij die vaandelvlucht plegen ongelijk hebben.

De correspondent.

ROTTERDAM II

Ondergetekende verklaart hierbij, dat de administratie van de afdeling na de ramp in Mei van dit jaar in overleg met het hoofdbestuur is gevoerd en bijgewerkt.

Tot en met 1 November 1940 is alles gecontroleerd en geheel accoord bevonden.

H. J. de Graaf, verificateur.

VAN HET HOOFDBESTUUR

In welk vakje?

Voor Zaterdag 14 December moet het zegel in het vakje van de

50ste week

van het lidmaatschapsboekje worden geplakt.

Correspondentie

J. H. te A. Het is onze goede gewoonte slechts stukken op te nemen van onze officiële correspondenten.

Op de 2e December 1940 herdacht ons bondslid

A. VAN GROOTHEEST

de dag, dat hij vóór 35 jaar geleden in de echt werd verbonden.

Kamerad Grootheest, wij wensen dat gij met uw echtgenote en gezin, deze dag nog menig jaar in gezondheid met elkander zult mogen beleven.

HET BESTUUR VAN DE AFDELING OOSTERBEEK.

★

Op Woensdag 11 December hebben ons lid

GEERT LUTJES

en Echtgenote

hun 25-jarige echtvereniging herdacht. Dat zij nog lang voor elkaar gespaard mogen blijven, is de wens van

HET BESTUUR VAN DE AFDELING GASSELTENRIJVEEN.

Ondergetekenden, I. Koote, voorzitter, en Jac van de Meeberg, tweede voorzitter, betuigen hiermede hun hartelijke dank aan het hoofdbestuur voor het ontvangen cadeau voor het vervullen van hun 12½-jarige bestuursfunctie.

I. KOOTE
J. VAN DE MEEBERG

Maassluis.

★

Langs deze weg brengt ondergetekende zijn oprechte dank aan het hoofdbestuur en ook aan onze districtsbestuurder H. Albèrs, voor de gesproken woorden. Verder het afdelingsbestuur en leden der afdeling Huizen ook hartelijk dank voor de blijken van waardering, ondervonden bij zijn 25-jarig lidmaatschap.

Huizen.

GERARDUS TEEUWISSEN.

Voor de

VROUWEN

Ons knippatroon

Dit jeugdige modelletje heeft door de plooiën van voren een gemakkelijke ruime rok verkregen. Voor de garnering nemen we stof in een afstekende tint of wit. Dit patroon is verkrijgbaar in:

maat 40: bovenw. 90 cm., taillew. 74 cm., heupw. 98 cm.

maat 42: bovenw. 98 cm., taillew. 82 cm., heupw. 104 cm.

Door het al of niet aanknippen van naden kan men het patroon passend maken voor het eigen figuur.

Benodigd materiaal: 2.90 meter van 130 centimeter breedte voor maat 40 (aantal punten 37)

3.00 meter van 130 centimeter breedte voor maat 42 (aantal punten 42)

Dit knippatroon is te verkrijgen bij de Geros Verenigde Bedrijven, Singel 93 of Postbox 581, Amsterdam-C. De prijs bedraagt 40 cent per patroon incl. porto- en administratiekosten. Toezending zal geschieden na ontvangst van het bedrag, dat kan worden overgemaakt per postwissel, in postzegels of wel per giro no. 233125. De lezeressen worden vriendelijk verzocht bij bestelling duidelijk op te geven het nummer en de maat van het gewenste patroon en tevens naam en adres zo volledig mogelijk te vermelden. Men voorkomt daardoor onnodige vertraging in de verzending. Gelieve verder Uw bestelbrieven voldoende te frankeren (7½ cents) daar deze anders niet door ons geaccepteerd worden.

Om zelf te maken

GARNITUUR

Het hierbedoelde garnituur bestaat uit een das en een paar handschoenen. De versiering wordt in kruis-steken uitgevoerd. Men heeft nodig: honderd gram witte zefirwol; 25 gram zeegroene en 5 gram zwarte zefirwol. Voor naalden heeft men nodig: een stel van 3 millimeter middellijn en een stel van 2 millimeter middellijn.

We beginnen met de das. Deze wordt dubbel gebreid, op drie pennen. Men neemt daarvoor de dikke naalden en zet op ieder 45 steken op. Men breid

steeds recht tot men een lengte van 70 centimeter heeft. Daarna kant men af en perst de shawl plat. Aan een van de uiteinden neemt men dan de helft van het aantal steken op en breid telkens twee toeren groen en twee toeren wit; tot het rondje een hoogte heeft van tien centimeter. Hetzelfde doet men aan het andere einde van de das. Dan wordt het geheel goed geperst.

We beginnen met de dikke naalden en zetten over drie pennen 62 steken op (dat is 21 steken op de derde naald), breien dan met dubbele draad witte wol, steeds recht heen en averecht terug. Men wisselt af; twee toeren wit en twee toeren groen, tien centimeter hoog.

Met de dubbele witte wol, breid men dan acht centimeter hoog de ribbel: twee recht, twee averecht.

Voor de hand nemen we de dunne pennen en breien steeds recht. In de eerste toer minderen we op iedere pen, zodat we 52 steken overhouden. Vervolgens breien we 15 toeren, meerderen dan aan het einde van de toer en doen hetzelfde aan het einde van de 19de, 24ste, 28ste, 32ste, 33ste en 35ste toer. Doorgaan tot we in het geheel 40 toeren recht hebben gebreid.

Dan nemen we 17 steken voor de meerdering op een naald en breien 8 toeren recht heen en averecht terug. Aan iedere kant een steek bijmaken en de 19 steken over drie naalden verdelen. We gaan dan in het rond en breien voor de duim. We breien weer recht, 25 toeren lang. Dan gaan we minderen. Om de vijf steken breien we twee steken samen; dan breien we twee steken samen om de vier steken, net zo lang tot we nog slechts 5 teken over hebben. Daar halen we een draad door die stevig vastgeknoot wordt en de duim is klaar.

We gaan nu weer terug naar de hand, we nemen vier steken op aan de rand van de 8 heen en weer gebreide toeren, twee op de twee bijgemaakte steken van de duim en weer vier aan de andere rand van de 8 toeren, in het geheel zijn er dus 10 steken opgenomen. Op deze steken en die, die reeds op de pen stonden breien we 22 toeren. Dan beginnen we aan de vingers, die alle apart, met vier naalden gebreid worden.

Voor de wijsvinger nemen we acht steken op aan de voorkant, maken er vier bij voor de ruimte tussen wijs- en middelvinger en zes steken aan de achterkant. Men breid dan zes centimeter hoog en sluit de vingers als duim.

Voor de middelvinger neemt men aan de binnenzijde van de handschoen zes steken op, maakt er drie bij voor de ruimte tussen middel- en ringvinger, neemt er zeven aan de achterkant op en vier steken van de zijkant van de wijsvinger. Dan breid men zeven centimeter en maakt de mindering zoals voor de duim. Voor het maken van de ringvinger neemt men aan de binnenzijde zes steken op, maakt er drie bij aan de kant van de pink, neemt er aan de achterzijde zes op en drie aan de kant van de middelvinger. Men breid dan zes centimeter recht, maakt de mindering en sluit de vinger.

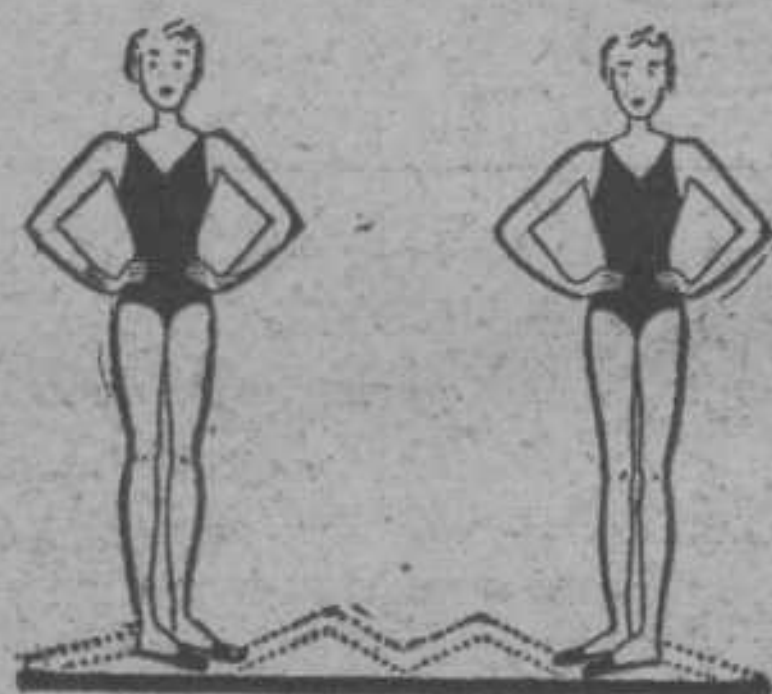
Voor de pink neemt men drie steken op aan de kant van de ringvinger en breid verder op de steken, die overgebleven zijn. De pink wordt vijf centimeter hoog;

Practisch kledingstuk voor a.s. moeders

Het hierbij afgebeelde kledingstuk voor a.s. moeders is zeer praktisch. Het is zo gemaakt, dat het nergens knelt of ongemakkelijk zit.

Het model zal misschien op het eerste gezicht wat vreemd lijken, maar nadere beschouwing zult U moeten toegeven, dat het zeer praktisch is.

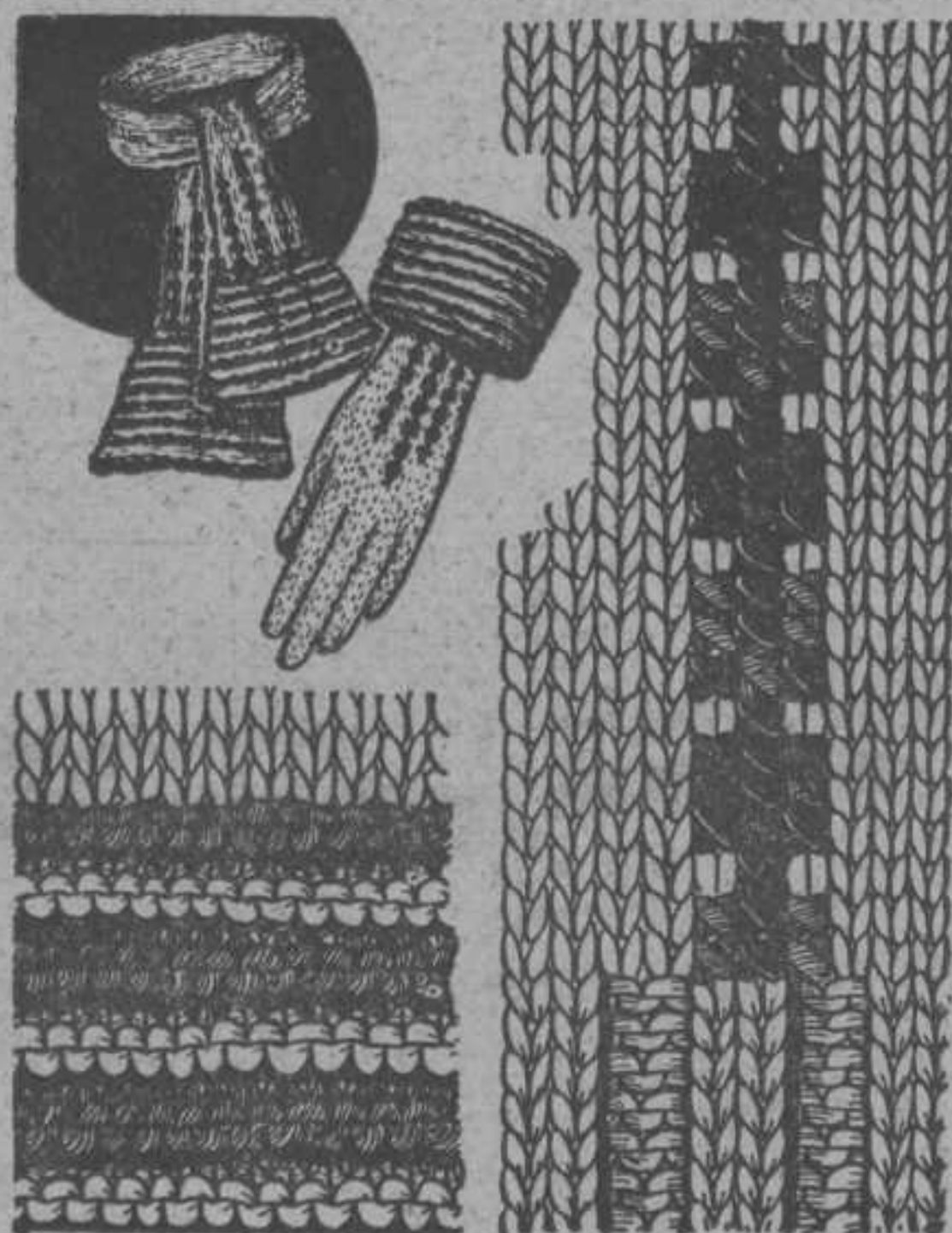
Het bestaat als het ware uit een soep overkleed. Vanaf het gladde schoonderstuk is de japon wijd aangezet. Het voorste gedeelte is een soep schort. Het aardigste staat de schortje als deze van een andere kleur stof gemaakt wordt als het overige gedeelte van de japon.

Blijft fit

Deze oefening is uitstekend voor beenspieren en heupen. Wanneer men deze oefening echter uitvoert, moet men zorgen, geen schoentjes met rubber zolen te dragen. Ook op blote voeten kan men deze oefening niet maken. Het beste is, een paar sokjes te dragen en op glad zeil te staan.

Men zet de handen in de zijde en plaatst de voeten, een ietsje gescheiden, naast elkaar. Daarna laat men de voeten beide naar rechts wijzen. Vervolgens licht men de hielen even op en plaatst deze zo ver mogelijk naar rechts. (De tenen wijzen dan naar links). Nu licht men de tenen op en plaatst die weer naar rechts, enz. Wanneer men de beweging begrijpt dan is de oefening niet moeilijk meer. Het spreekt vanzelf, dat de kleine bewegingen elkaar vlug op moeten volgen. Eerst gaat men een paar meter naar links en daarna naar rechts.

men werkt hem af als al de andere vingers.

Dit is de beschrijving van de linker handschoen en rechter werkt men natuurlijk tegengesteld. De kruislijnen maakt men met groen zwart op de das en de bovenzijde van de handschoen. De kap van de handschoen wordt naar beneden geslagen over het ribbelgedeelte; daar moet men bij het borduren rekening mee houden.

Rest ons nog te vermelden, dat het bovengenoemd aantal steken bedoeld is voor handgrootte 6 à 6½. Wil men de handschoen groter hebben, dan moet men de vingers langer breiden.